

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 29.7.2025
COM(2025) 433 final

ANNEXES 1 to 2

LISAD

järgmise dokumendi juurde:

Ettepanek: Nõukogu otsus

**kriminaalõiguse kaudu keskkonna kaitsmist käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni
Euroopa Liidu nimel allkirjastamise kohta**

Ministrite komitee 134. istung (Luxembourg, 13.–14. mai 2025)

Euroopa Nõukogu konventsioon, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu

PREAMBUL

Euroopa Nõukogu liikmesriigid ja muud asjaomasele konventsioonile allakirjutanud riigid, tuletades meelde Reykjaviki deklaratsiooni, mis võeti vastu Euroopa Nõukogu riigipeade ja valitsusjuhtide neljandal tippkohtumisel (Reykjavik, 16.–17. mai 2023), kus Euroopa Nõukogu riigipead ja valitsusjuhid väljendasid kindlat tahet tõhustada oma tööd Euroopa Nõukogus keskkonna inimõigustega seotud aspektide valdkonnas, teha kindlaks planeedi kolmikkriisist (reostus, kliimamuutused ja elurikkuse kadumine) tulenevad probleemid inimõiguste jaoks ning aidata töötada välja sellele ühist lahendust;

tuletades meelde inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (ETS nr 5, 1950) ja selle protokolle, Berni konventsiooni Euroopa flora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse kohta (ETS nr 104, 1979) ja Euroopa Nõukogu maastikukonventsiooni (ETS nr 176, 2000);

võttes arvesse väljaandmise Euroopa konventsiooni (ETS nr 24, 1957) ja selle protokolle, kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsiooni (ETS nr 30, 1959) ja selle protokolle, kohtuotsuste rahvusvahelise kehtivuse Euroopa konventsiooni (ETS nr 70, 1970), kriminaalmenetluse ülevõtmise Euroopa konventsiooni (ETS nr 73, 1972), korruptsiooni kriminaalõigusliku reguleerimise konventsiooni (ETS nr 173, 1999), küberkuritegevuse konventsiooni (ETS nr 185, 2001) ja selle protokolle ning rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise ning terrorismi rahastamist käsitlevat Euroopa Nõukogu konventsiooni (CETS nr 198, 2005);

võttes arvesse isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni (ETS nr 108, 1981) ja protokolli, millega muudetakse isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni (CETS nr 223, 2018);

tuletades meelde järgmisi ministrite komitee soovitusi Euroopa Nõukogu liikmesriikidele: soovitus nr R (88) 18, milles käsitletakse juriidilise isiku staatusega ettevõtete vastutust nende tegevuse käigus toime pandud süütegude eest, soovitus nr R (96) 8 Euroopa kriminaalpoliitika kohta muutuste ajal, soovitus Rec(2001)11 organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse juhtpõhimõtete kohta, soovitus CM/Rec(2014)7 rikkumisest teatajate kaitse kohta, soovitus CM/Rec(2022)9 tunnistajate ja õiguskaitseasutustega koostööd tegevate isikute kaitse kohta ning soovitus CM/Rec(2022)20 inimõiguste ja keskkonnakaitse kohta;

tuletades meelde Euroopa Nõukogu ministrite komitee resolutsiooni (77) 28 kriminaalõiguse panuse kohta keskkonnakaitssesse;

tuletades meelde Euroopa Nõukogu Parlamentaarset Assamblee resolutsiooni 2398 (2021) ja soovitusi 2213 (2021) kriminaal- ja tsiviilvastutuse küsimuste käsitlemise kohta kliimamuutuste kontekstis, resolutsiooni 2477 (2023) ja soovitusi 2246 (2023) relvakonfliktide keskkonnamõju kohta ning soovitusi 2272 (2024), mis käsitleb turvalise, puhta, tervisliku ja kestliku keskkonnaga seotud inimõiguse süvalaiendamist Reykjaviki protsessis ning kutsutakse üles tunnistama ökotsiidi, mis on juba hõlmatud Euroopa Nõukogu teatavate liikmesriikide õiguses ja mida arutatakse rahvusvahelisel tasandil;

võttes arvesse Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat, milles on sätestatud olulised inimõiguste ja keskkonna kaitse standardid;

pidades silmas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1203, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu ning millega asendatakse direktiivid 2008/99/EÜ ja 2009/123/EÜ;

pidades silmas 1992. aasta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ning 1998. aasta keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni;

pidades silmas rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni (2000) ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korruptsioonivastast konventsiooni (2003);

pidades silmas ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsiooni (1973) ja ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni (1992);

pidades silmas rahvusvahelist laevade põhjustatava merereostuse vältimise konventsiooni (MARPOL, 1973) ja selle protokolli, rahvusvahelist konventsiooni inimeste ohutusest merel (SOLASi konventsioon, 1974), Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni (UNCLOS, 1982), piiriveekogude ja rahvusvaheliste järvede kaitse ja kasutamise konventsiooni (1992) ning IMO Hongkongi konventsiooni laevade ohutu ja keskkonnahoidliku ringlussevõtu kohta (2009);

pidades silmas tuumamaterjali füüsilise kaitse konventsiooni ja selle muudatust (1979), piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni (1979), osoonikihti kahandavate ainete Montreali protokoll (1987), Baseli konventsiooni ohtlike jäätmete üle piiri viimise ja kõrvaldamise kontrolli kohta (1989), piiriülese keskkonnamõju hindamise konventsiooni (1991), tuumaohutuse konventsiooni (1994), kasutatud tuumkütuse käitlemise ohutust ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise ohutust käsitlevat ühiskonventsiooni (1997), püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni (2001) ja Minamata elavhõbedakonventsiooni (2013);

tuletades meelde ÜRO inimkeskkonna konverentsi deklaratsiooni (1972) ning ÜRO Rio keskkonna- ja arengudeklaratsiooni põhimõtteid (1992);

tuletades meelde ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgul (COP 21) 12. detsembril 2015 vastu võetud Pariisi kokkulepet, mis avati allakirjutamiseks 22. aprillil 2016, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärgul (COP 26) vastu võetud Glasgow kliimapakti, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 28. istungjärgul (COP 28) vastu võetud esimese ülemaailmse kokkuvõtte tulemusi ning ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste 18. detsembril 2022 vastu võetud Kunmingi-Montréal'i üleilmse elurikkuse raamistikku;

tuletades meelde järgmisi ÜRO Peaassamblee resolutsioone: 16. detsembri 2020. aasta resolutsioon A/RES/75/196 ÜRO kuritegevuse ennetamise ja kriminaalõiguse programmi, eelkõige selle tehnilise koostöö suutlikkuse tugevdamise kohta; 16. detsembri 2021. aasta resolutsioon A/RES/76/185 keskkonda mõjutavate kuritegude ennetamise ja nende vastu võitlemise kohta; 28. juuli 2022. aasta resolutsioon A/RES/76/300, mis käsitleb inimõigust puhtale, tervislikule ja kestlikule keskkonnale, ja 25. augusti 2023. aasta resolutsioon A/RES/77/325, mis käsitleb võitlust looduslike liikidega kaubitsemise vastu;

tuletades meelde järgmisi ÜRO Majandus- ja Sotsiaalnõukogu resolutsioone: 25. juuli 2013. aasta resolutsioon 2013/40, mis käsitleb kaitsealuste looduslike looma- ja taimeliikidega ebaseadusliku kauplemise tõkestamist ja kriminaalõiguslikke meetmeid; 24. juuli 2008. aasta resolutsioon 2008/25 Rahvusvahelise koostöö kohta metsasaaduste, sealhulgas puidu, eluslooduse ja muude metsa bioloogiliste ressurssidega ebaseadusliku kauplemise tõkestamisel ja selle vastu võitlemisel ning 23. juuli 1996. aasta resolutsioon 1996/10 kriminaalõiguse rolli kohta keskkonnakaitstes;

tuletades meelde Kyoto deklaratsiooni „Kuriteoennetuse, kriminaalõiguse ja õigusriigi edendamine: kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärkide saavutamise suunas“, mis võeti vastu 7.–12. märtsil 2021 Jaapanis Kyotos toimunud ÜRO kuriteoennetuse ja kriminaalõiguse 14. kongressil;

tuletades meelde rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni osaliste konverentsi järgmisi resolutsioone: 2022. aasta oktoobri resolutsioon 11/3, mis käsitleb riigiekspertide tehnilise abi tööühma ja rahvusvahelise koostöö tööühma ühise temaatilise arutelu tulemusi seoses rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni kohaldamisega keskkonda mõjutavate rahvusvaheliste organiseeritud kuritegude ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks; kuriteoennetuse ja kriminaalõigusemõistmise komisjoni 2022. aasta mai resolutsioon 31/1, mis käsitleb rahvusvahelise koostöö rahvusvahelise õigusraamistiku tugevdamist looduslike liikidega kaubitsemise ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks, ning 2020. aasta oktoobri resolutsioon 10/6, mis käsitleb rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni kohaldamisalasse kuuluvate keskkonda mõjutavate kuritegude ennetamist ja nende vastu võitlemist;

tunnistades riikide esmast rolli ja vastutust keskkonnakuritegude ennetamise ja nende vastu võitlemise poliitika ja strateegiate määratlemisel;

võttes arvesse olemasolevaid uuringuid keskkonnakuritegevuse kulude kohta;

tunnistades, et organiseeritud keskkonnakuritegevus takistab ja õõnestab riikide jõupingutusi kaitsta keskkonda, edendada õigusriiki ja saavutada kestlik areng;

tunnistades, et keskkonnakuritegudel on negatiivne mõju majandusele, rahvatervisele, inimeste ohutusele, toiduga kindlustatusele, elatusvahenditele ja elupaikadele;

tunnistades tulemusliku rahvusvahelise koostöö põhjanevat rolli keskkonnakuritegevuse ennetamisel ja selle vastu võitlemisel ning tunnistades seepärast seda, kui oluline on tegeleda sellist koostööd takistavate rahvusvaheliste probleemide ja tõketega, need kõrvaldada ja neile tulemuslikult reageerida;

tunnistades ka teiste asjaomaste sidusrühmade, sealhulgas erasektori, kodanikuühiskonna, valitsusväliste organisatsioonide, meedia, akadeemiliste ja teadusringkondade olulist panust keskkonnakuritegude ennetamisel ja nende vastu võitlemisel;

tunnistades ka, et keskkonnakaitse valdkonnas on kodanikuühiskonnal, sealhulgas valitsusvälistel keskkonnaorganisatsioonidel oluline roll üldsuse teadlikkuse suurendamisel keskkonnaküsimustes ning keskkonnakuritegude ennetamisel ja avastamisel;

tunnistades juriidiliste isikute hoolsuskohustuse olulisust keskkonnakaitse tagamisel ja keskkonnakuritegude ennetamisel;

tunnistades, et keskkonnakuritegevusel on üha enam eksterritoriaalne mõju ja see esineb rahvusvahelise ebaseadusliku kauplemise vormis, mis koos degradeerumisilmingute (kliimamuutused, elurikkuse vähenemine, loodusvarade ammendumine, elupaikade hävitamine jne) kiirenemisega tingivad vajaduse kriminaalõiguse üldiste miinimumnormide järele osana ühisest ja koostööl põhinevast rahvusvahelisest raamistikust;

tunnistades, et keskkonnakuriteod võivad esineda mitmes vormis, mis tuleb õigusnormides selgelt, tulemuslikult ja proportsionaalselt kindlaks määrata, määratleda ja kriminaliseerida, järgides täielikult seaduslikkuse põhimõtet;

tunnistades, et mõned käesoleva konventsiooniga hõlmatud tahtlikud teod võivad keskkonda eriti tõsiselt kahjustada ja et seda tuleks pidada eriti raskeks kuriteoks,

on kokku leppinud järgmises.

I peatükk – Eesmärgid, kohaldamisala, mõisted ja diskrimineerimiskeeld

Artikkel 1 – Konventsiooni eesmärgid

1. Konventsiooni eesmärgid on
  - (a) ennetada tulemuslikult keskkonnakuritegusid ja nende vastu võidelda;
  - (b) edendada ja tõhustada riiklikku ja rahvusvahelist koostööd keskkonnakuritegude vastu võitlemisel;
  - (c) kehtestada miinimumnormid, millest riigid juhinduksid oma riigisisestes õigusaktides,

ning seeläbi edendada ja tõhustada keskkonnakaitset.

2. Et tagada konventsiooni sätete tulemuslik rakendamine konventsiooniosaliste poolt, nähakse konventsiooniga ette spetsiaalne järelevalvemehhanism.

Artikkel 2 – Konventsiooni kohaldamisala

1. Käesolevat konventsiooni kohaldatakse kooskõlas selle konventsiooniga kindlaksmääratud kuritegude ennetamise, avastamise, uurimise, nende eest süüdistuse esitamise ja nende eest karistamise suhtes.
2. Konventsiooni kohaldatakse rahu ajal ning relvakonfliktide, sõjaaja ja okupatsiooni korral.

Artikkel 3 – Mõisted

Käesolevas konventsioonis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) „õigusvastane“ – keskkonnakaitse eesmärgil vastu võetud riigisisese õigus- või haldusnormi või pädeva asutuse otsuse rikkumine. Tegu on õigusvastane isegi siis, kui see on toime pandud konventsiooniosalise pädeva asutuse loal, kui luba saadi pettuse või korruptsiooni, väljapressimise või sundimise teel;

- (b) „vesi“ – kõik pinnaveekogumite kategooriad, sealhulgas jõed, järved, üleminekuvesi, rannikuvesi, kõik põhjaveekogumid ja kogu mereala, sealhulgas ookeanid ja mered;
- (c) „ökosüsteem“ – taime-, looma-, seene- ja mikroorganismikooslustest ning nende eluta keskkonnast koosnev dünaamiline tervik, mis moodustab nende vastastiktoimel põhineva funktsionaalse üksuse. See hõlmab elupaigatüüpe, liikide elupaiku ja liikide populatsioone;
- (d) „jäätmed“ – mis tahes ained või esemed, mille valdaja ära viskab, kavatseb ära visata või on kohustatud ära viskama.

Artikkel 4 – Diskrimineerimiskeeld

Konventsiooni sätete rakendamine konventsiooniosaliste poolt tagatakse ilma diskrimineerimiseta soo, rassi, nahavärvuse, keele, vanuse, usutunnistuse, poliitiliste või muude veendumuste, rahvusliku või sotsiaalse päritolu, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünni, seksuaalse sättumuse, tervisliku seisundi, puude või muu seisundi alusel.

II peatükk – Lõimitud poliitika ja andmete kogumine

Artikkel 5 – Terviklik ja kooskõlastatud poliitika

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke või muid meetmeid, et võtta vastu ja rakendada mõjusat, laiaulatuslikku ja kooskõlastatud poliitikat, mis hõlmab asjakohaseid meetmeid kõigi asjaomase konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude toimepanemise ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks.
2. Konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke või muid meetmeid, et luua strateegilisel ja operatiivsel tasandil asjakohased kooskõlastus- ja koostöömehhanismid kõigi oma pädevate asutuste vahel, kes osalevad käesoleva konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude ennetamises ja nende vastu võitlemises. Selliste mehhanismide eesmärk on
  - (a) tagada kriminaal- ja haldusõigusliku täitmise tagamise vaheliste seoste ühine mõistmine ning ühiste prioriteetide ja tavade vastuvõtmine;
  - (b) teabevahetus strateegilistel ja operatiivsetel eesmärkidel riigisisese õiguse, sealhulgas andmekaitse normide piires, ning
  - (c) parimate tavade vahetamine.
3. Konventsiooniosalised kaaluvad ühe või mitme sellise organi määramist või loomist, kes vastutaksid asjaomase konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude ennetamise ja nende vastu võitlemise poliitika ja meetmete kooskõlastamise, rakendamise, järelevalve ja hindamise eest, võttes arvesse oma põhiseaduslikke tavasid, õigussüsteeme ja riigisiseseid olusid.
4. Käesoleva artikli kohaselt võetavad meetmed hõlmavad kõiki asjaomaseid osalejaid, nagu valitsusasutused, riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud parlamendid ja asutused, sealhulgas kohtud, prokurörid, õiguskaitseasutused ja vajaduse korral valitsusvälised organisatsioonid ning muud asjaomased organisatsioonid ja üksused.
5. Konventsiooniosalised kaaluvad selliste spetsialiseerunud uurimisüksuste, prokuröride ja kohtunike määramist, kes tegeleksid käesoleva konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude ennetamise, uurimise, nende eest süüdistuse esitamise

ja nendega seotud kohtuasjade lahendamise, võttes arvesse oma põhiseaduslikke tavasid, õigussüsteeme ja riigisiseseid olusid, ning võttes nõuetekohaselt arvesse õigusala töötajate staatust ja ülesandeid reguleerivaid norme.

Artikkel 6 – Riiklik strateegia

Konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke või muid meetmeid, et koostada ja avaldada asjaomase konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude ennetamise ja nende vastu võitlemise riiklik strateegia, milles käsitletakse järgmist:

- (a) riikliku poliitika eesmärgid ja prioriteedid selles valdkonnas;
- (b) pädevate asutuste ülesanded ja kohustused;
- (c) vajalikud ressursid ja jõustamisega tegelevate töötajate spetsialiseerumise toetamise võimalused;
- (d) sellise riikliku strateegia eesmärkide saavutamise korrapärase hindamise kord ning
- (e) selliste rahvusvaheliste võrgustike abi, kes tegelevad küsimustega, mis on otseselt seotud käesoleva konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude ja nendega seotud rikkumiste ennetamise ja nende vastu võitlemisega.

Artikkel 7 – Ressursid

Konventsiooniosalised eraldavad asjakohased rahalised vahendid ja inimressursid, et ennetada käesoleva konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude toimepanemist ja nende vastu võidelda.

Artikkel 8 – Spetsialistide koolitamine

1. Konventsiooniosalised pakuvad asjakohast ja korrapäraselt valdkondadevahelist, tehnilist ja õiguslast koolitust valdkonna spetsialistidele, kes tegelevad käesoleva konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude ennetamise, avastamise, uurimise, nende eest süüdistuse esitamise ja nendega seotud kohtuasjade lahendamise, võttes nõuetekohaselt arvesse õigusala töötajate staatust ja ülesandeid reguleerivaid norme.
2. Konventsiooniosalised soodustavad asutustevahelise koordineeritud koostöö juhiste lisamist käesoleva artikli lõikes 1 osutatud koolitusse, et käesoleva konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegudega seotud juhtumeid oleks võimalik käsitleda igakülgsest ja asjakohaselt.

Artikkel 9 – Andmete kogumine ja teadusuuringud

1. Konventsiooni rakendamiseks kohustuvad selle osalised
  - (a) koguma korrapäraselt asjakohaseid statistilisi andmeid käesoleva konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegudega seotud juhtumite kohta ning
  - (b) edendama teadusuuringuid keskkonnakuritegevuse valdkonnas, et uurida selle algpõhjuseid ja mõju, esinemissagedusi ja süüdimõistmiste määra ning konventsiooni rakendamiseks võetud meetmete tulemuslikkust.
2. Konventsiooniosalised esitavad konventsiooni artikli 46 kohasele konventsiooniosaliste komiteele käesoleva artikli kohaselt kogutud teabe.
3. Konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke või muid meetmeid, et tagada käesoleva artikli kohaselt kogutud teabe kättesaadavus üldsusele.

III peatükk – Ennetustegevus

Artikkel 10 – Üldised kohustused

Konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke või muid meetmeid, et takistada konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud mis tahes kuriteo toimepanemist füüsilise või juriidilise isiku poolt, vajaduse korral koostöös kodanikuühiskonna ja valitsusväliste organisatsioonidega.

Artikkel 11 – Teadlikkuse suurendamine

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikke meetmeid, et edendada ja korraldada keskkonnanõuetega ennetamise ja nende vastu võitlemisega seotud teavituse- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, vajaduse korral koostöös kodanikuühiskonna ja valitsusväliste organisatsioonidega.
2. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et üldsuse seas levitataks laialdaselt teavet konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude ennetamiseks kasutatavate meetmete kohta.

IV peatükk – Kriminaalõigus

1. jagu – Reostus, tooted ja ained

Artikkel 12 – Ebaseadusliku reostusega seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik teatava koguse materjalide või ainete, energia või ioniseeriva kiirguse juhtimine, heitmine või viimine õhku, pinnasesse või vette, mis põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada inimese surma või raskeid tervisekahjustusi või olulist kahju õhu, pinnase või vee kvaliteedile või loomadele või taimedele.

Artikkel 13 – Keskkonnanõudeid rikkuvate toodete turulelaskmisega seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona sellise toote turulelaskmine õigusvastaselt ja tahtlikult ning keeldu või muud keskkonna kaitsmisele suunatud nõuet rikkudes, mille suuremahuline kasutamine, nimelt toote kasutamine mitme kasutaja poolt olenemata nende arvust, toob kaasa teatava koguse materjalide või ainete, energia või ioniseeriva kiirguse juhtimise, heitmise või viimise õhku, pinnasesse või vette, mis põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada inimese surma või raskeid tervisekahjustusi või olulist kahju õhu, vee või pinnase kvaliteedile või loomadele või taimedele.

Artikkel 14 – Keemiliste ainetega seotud süüteod

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona selliste reguleeritud keemiliste ainete, mis võivad olla puhasained, sisalduda segudes või toodetes, õigusvastane ja tahtlik tootmine, turulelaskmine või turul kättesaadavaks tegemine, importimine, eksportimine või kasutamine, sealhulgas nende lisamine toodetesse, kui selline tegu on keskkonna kaitsmisele suunatud riigisisese õiguse alusel keelatud ja see põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada inimese surma või raskeid tervisekahjustusi või olulist kahju õhu, pinnase või vee kvaliteedile või loomadele või taimedele.
2. Konventsiooniosalised võivad määrata kindlaks riigisiselised sätted, mille suhtes nad otsustavad kohaldada käesoleva artikli lõiget 1, ja teavitada neist sekretariaati.

Artikkel 15 – Radioaktiivse materjali või radioaktiivsete ainetega seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik radioaktiivse materjali või radioaktiivsete ainete valmistamine, tootmine, töötlemine, käitlemine, kasutamine, hoidmine, ladustamine, transportimine, importimine, eksportimine või lõpphoiustamine, kui selline tegu põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada inimese surma või raskeid tervisekahjustusi või olulist kahju õhu, pinnase või vee kvaliteedile või loomadele või taimedele.

Artikkel 16 – Elavhõbedaga seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik elavhõbedat, elavhõbedatühendite ja -segude ning elavhõbedat sisaldavate toodete valmistamine, kasutamine, ladustamine, importimine või eksportimine, kui selline tegu põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada inimese surma või raskeid tervisekahjustusi või olulist kahju õhu, pinnase või vee kvaliteedile või loomadele või taimedele.

Artikkel 17 – Osoonikihti kahandavate ainetega seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik osoonikihti kahandavate ainete tootmine, turule laskmine, importimine, eksportimine, kasutamine või keskkonda laskmine või selliste toodete ja seadmete tootmine, turule laskmine, importimine, eksportimine, mis sisaldavad või mille käitamiseks on vaja osoonikihti kahandavaid aineid.

Artikkel 18 – Fluoritud kasvuhoonegaasidega seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik fluoritud kasvuhoonegaaside tootmine, turule laskmine, importimine, eksportimine, kasutamine või keskkonda laskmine või selliste toodete ja seadmete turule laskmine või importimine, mis sisaldavad või mille käitamiseks on vaja fluoritud kasvuhoonegaase.

2. jagu – Jäätmed

Artikkel 19 – Jäätmete ebaseadusliku kogumise, käitlemise, veo, taaskasutamise, kõrvaldamise või jäätmesaadetise vedamisega seotud süüteod

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik jäätmete kogumine, töötlemine, vedu, taaskasutamine või kõrvaldamine, nimetatud protsesside järelevalve ning ladustamiskohtade järelehooldus, kaasa arvatud toimingud (jäätmekäitus), mida teevad edasimüüjad või vahendajad, kui selline tegu
  - (a) hõlmab riigisisese õiguse kohaselt määratletud ohtlikke jäätmeid ja tegemist on selliste jäätmete arvestatava kogusega või
  - (b) hõlmab muid kui käesoleva artikli lõike 1 punktis a osutatud jäätmeid ning põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada inimese surma või raskeid tervisekahjustusi või olulist kahju õhu, pinnase või vee kvaliteedile või loomadele või taimedele.
2. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik piiriülene jäätmesaadetise vedamine, kui tegemist on arvestatava kogusega, olenemata sellest, kas see toimub ühe saadetisena või mitme saadetisena, mis näivad olevat omavahel seotud.

3. jagu – Rajatised

Artikkel 20 – Süüteod, mis on seotud sellise rajatise käitamisega või sulgemisega, kus toimub ohtlik tegevus

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona sellise rajatise õigusvastane ja tahtlik käitamine või sulgemine, kus toimub ohtlik tegevus, kui selline tegu põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada inimese surma või raskeid tervisekahjustusi või olulist kahju õhu, pinnase või vee kvaliteedile või loomadele või taimedele.
2. Konventsiooniosalised võivad määrata kindlaks riigisisised sätted, mille suhtes nad otsustavad kohaldada käesoleva artikli lõiget 1, ja teavitada neist sekretariaati.

Artikkel 21 – Ohtlike ainetega seotud rajatise ebaseadusliku käitamisega või sulgemisega seotud süüteod

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona sellise rajatise õigusvastane ja tahtlik käitamine või sulgemine, kus ladustatakse või kasutatakse ohtlikke aineid või segusid, kui see tegu põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada inimese surma või raskeid tervisekahjustusi või olulist kahju õhu, pinnase või vee kvaliteedile või loomadele või taimedele.
2. Konventsiooniosalised võivad määrata kindlaks riigisisised sätted, mille suhtes nad otsustavad kohaldada käesoleva artikli lõiget 1, ja teavitada neist sekretariaati.

4. jagu – Laevad

Artikkel 22 – Laevade ebaseadusliku ringlussevõttuga seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona see, kui laevaomanik jätab õigusvastaselt ja tahtlikult täitmata kohaldatavad nõuded, millega nähakse ette laeva ringlussevõtt nõutavatele keskkonnastandarditele vastavates laevade ringlussevõtu kohtades.

Artikkel 23 – Laevadelt pärinevate saasteainete merreheitmisega seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik laevadelt pärinevate saasteainete merreheitmine, kui selline tegu põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada vee kvaliteedi halvenemist või kahjustada merekeskkonda.

5. jagu – Loodusvarad

Artikkel 24 – Pinna- või põhjavee ebaseadusliku võtmisega seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik pinna- või põhjavee võtmine, mis põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada olulist kahju pinnaveekogude ökoloogilisele seisundile või potentsiaalile või põhjaveekogumite kvantitatiivsele seisundile.

Artikkel 25 – Ebaseaduslikult ülestöötatud puiduga kauplemisega seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisisises õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik ebaseaduslikult ülestöötatud puidu või sellest saadud toodete turule laskmine, välja arvatud juhul, kui tegemist ei ole arvestatava kogusega.

Artikkel 26 – Ebaseadusliku kaevandamisega seotud süüteod

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisiseses õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik kaevandamistegevus, mille puhul on riigisese õiguse kohaselt nõutav keskkonnamõju hindamine või samaväärne keskkonnamenetlus, kui see toimub ilma riigisese õiguse alusel kehtestatud keskkonnaaspekte käsitleva õiguslikult nõutava arendusloata ning see põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada inimese surma või raskeid tervisekahjustusi või olulist kahju õhu, pinnase või vee kvaliteedile või loomadele või taimedele.
2. Konventsiooniosalised võivad kindlaks määrata riigisisesed sätted, mille suhtes nad otsustavad kohaldada käesoleva artikli lõiget 1, ja teavitada neist sekretariaati.

6. jagu – Elurikkus

Artikkel 27 – Kaitsealuse loodusliku looma- või taimeliikide ebaseadusliku tapmise, hävitamise, äravõtmise ja omamisega seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisiseses õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik kaitsealuste looduslike looma- või taimeliikide isendi või isendite tapmine, hävitamine, äravõtmine või omamine, kaasa arvatud isendite osade või neist saadu võtmine või omamine, välja arvatud juhul, kui tegemist ei ole selliste isendite arvestatava kogusega, võttes vajaduse korral arvesse liigi kaitsestaatust.

Artikkel 28 – Kaitsealuse loodusliku loomastiku või taimestikuga ebaseadusliku kauplemisega seotud süüteod

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisiseses õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik kaitsealuste looduslike looma- või taimeliikide isendi või isendite või nende osade või neist saadu müük või müügiks pakkumine, välja arvatud juhtudel, kui tegemist ei ole selliste isendite arvestatava kogusega, võttes vajaduse korral arvesse liigi kaitsestaatust.
2. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda oma riigisiseses õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik piiriülene kauplemine kaitsealuste looduslike looma- või taimeliikide isendite või nende osade või neist saaduga, välja arvatud juhtudel, kui tegemist ei ole selliste isendite arvestatava kogusega, võttes vajaduse korral arvesse liigi kaitsestaatust.

Artikkel 29 – Kaitseala elupaikade ebaseadusliku halvendamisega seotud süüteod

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda riigisiseses õiguses kuriteona õigusvastane ja tahtlik tegevus, mis põhjustab kaitsealal elupaiga halvenemist või häirib kaitsealuste loomaliike kaitsealal, nagu on määratletud riigisiseses õiguses, kui selline halvenemine või häirimine on märkimisväärne.
2. Konventsiooniosalised võivad kindlaks teha kaitsealal asuvad elupaigad ja kaitsealused loomaliigid, mille suhtes nad otsustavad kohaldada käesoleva artikli lõiget 1, ning teavitada neist sekretariaati.

Artikkel 30 – Invasiivsete võõrliikidega seotud süüteod

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda riigisiseses õiguses kuriteona selliste invasiivsete võõrliikide õigusvastane ja tahtlik toomine riigi territooriumile, turule laskmine, pidamine, aretamine, vedu, kasutamine, vahetamine, paljunemise võimaldamine, pidamine või kasvatamine, keskkonda laskmine või levitamine,

mis on määratletud riigisisestes õigusaktides keskkonna jaoks probleemsete liikidena, kui selline tegu põhjustab või võib tõenäoliselt põhjustada inimese surma või raskeid tervisekahjustusi või olulist kahju õhu, pinnase või vee kvaliteedile või loomadele või taimedele.

7. jagu – Eriti raske kuritegu

Artikkel 31 – Eriti raske kuritegu

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et käsitada kõiki konventsiooni kohaselt kindlaks määratud kuritegusid eriti raske kuriteona, kui need on toime pandud tahtlikult ja kui sellised kuriteod põhjustavad hävingut või tekitavad pöördumatut, ulatuslikku ja olulist kahju või pikaajalist, ulatuslikku ja olulist kahju märkimisväärse suuruse või keskkonnaväärtusega ökosüsteemile või kaitsealal asuvale elupaigale või õhu, pinnase või vee kvaliteedile.

8. jagu – Kriminaalõiguse üldsätted

Artikkel 32 – Süüteo kihutamine, sellele kaasaaitamine ja süüteokatse

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda kuriteona õigusvastane ja tahtlik konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude toimepanemisele kihutamine või neile kaasaaitamine.
2. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et määratleda kuriteona konventsiooni artiklite 12–21, 23–25, artikli 28 lõike 2 ja artikli 30 kohaselt kindlaks määratud kuriteo toimepanemise katse, kui see on õigusvastane ja tahtlik.
3. Konventsiooniosalised kaaluvad vajalike seadusandlike meetmete võtmist, et määratleda kuriteona konventsiooni artikli 27 ja artikli 28 lõike 1 kohaselt kindlaks määratud kuriteo toimepanemise katse, kui see on õigusvastane ja tahtlik.

Artikkel 33 – Jurisdiktsioon

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et kehtestada jurisdiktsioon konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuriteo suhtes,
  - (a) mis pannakse toime nende territooriumil;
  - (b) mis pannakse toime nende lipu all sõitva laeva pardal;
  - (c) mis pannakse toime nende seaduste alusel registreeritud õhusõiduki pardal või
  - (d) mille paneb toime nende kodanik.
2. Konventsiooniosalised kaaluvad vajalike seadusandlike meetmete võtmist, et kehtestada jurisdiktsioon konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuriteo suhtes, kui kuritegu on toime pandud tema kodaniku vastu.
3. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed, et kehtestada jurisdiktsioon konventsiooni kohaselt kindlaks määratud kuriteo suhtes, kui väidetavad toimepanijad viibivad nende territooriumil ja neid ei saa teisele riigile välja anda üksnes nende kodakondsuse alusel.
4. Kui rohkem kui üks konventsiooniosaline taotleb jurisdiktsiooni konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud väidetava kuriteo suhtes, konsulteerivad asjaomased konventsiooniosalised vajaduse korral üksteisega, et määrata kindlaks kõige sobivam jurisdiktsioon süüdistuse esitamiseks.

5. Ilma et see piiraks rahvusvahelise õiguse üldnormide kohaldamist, ei välistata konventsiooniga konventsiooniosalise poolt riigisisese õiguse kohaselt teostatavat kriminaaljurisdiktsiooni.

Artikkel 34 – Juriidiliste isikute vastutus

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed tagamaks, et juriidilist isikut saab võtta vastutusele käesoleva konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude eest, mille on tema kasuks toime pannud eraisikuna või juriidilise isiku organi liikmena tegutsenud füüsiline isik, kellel on juhtiv koht juriidilises isikus ja kellel on:
  - (a) juriidilise isiku esindamise õigus;
  - (b) juriidilise isiku nimel otsuste tegemise õigus või
  - (c) juriidilises isikus kontrolli teostamise õigus.
2. Lisaks käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud juhtudele võtavad konventsiooniosalised vajalikud seadusandlikud meetmed tagamaks, et juriidilist isikut saab vastutusele võtta, kui käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud füüsilise isiku järelevalve või kontrolli puudumine on teinud võimalikuks konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuriteo toimepaneku selle juriidilise isiku kasuks selle juriidilise isiku antud volitustega füüsilise isiku poolt.
3. Lähtuvalt konventsiooniosalise õiguspõhimõtetest võib juriidilise isiku vastutus olla kriminaal-, tsiviil- või haldusvastutus.
4. Selline vastutus ei piira kuriteo toime pannud füüsilise isiku kriminaalvastutust.

Artikkel 35 – Karistused ja meetmed

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed tagamaks, et konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude eest, mille on toime pannud füüsilised isikud, kohaldatakse mõjusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, mille puhul võetakse arvesse kuriteo raskust. Karistused hõlmavad vangistust ja võivad hõlmata ka rahalisi karistusi.
2. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed tagamaks, et artikli 34 kohaselt vastutusele võetud juriidiliste isikute suhtes kohaldatakse mõjusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, mis hõlmavad kriminaalõiguslikke või muid rahalisi karistusi ning võivad hõlmata muid meetmeid, näiteks:
  - (a) ettevõtluskeeld;
  - (b) riiklike hüvitiste ja abi saamise õigusest ilmajätmine;
  - (c) avaliku sektori rahastuse saamise võimalusest ilmajätmine, sealhulgas hankemenetlustest kõrvalejätmine ning toetustest ja kontsessioonidest ilmajätmine, ning lubade ja volituste kehtetuks tunnistamine;
  - (d) kohtuliku järelevalve alla võtmine;
  - (e) sundlõpetamine;
  - (f) nende lubade ja volituste peatamine, tagasi võtmine või kehtetuks tunnistamine, mis on antud tegevuseks, mille tulemusel asjaomane kuritegu toime pandi;

- (g) toimepandud keskkonnakuritegu käsitleva kohtulahendi täielik või osaline avaldamine, kui selleks on avalik huvi, ilma et see piiraks eraelu puutumatust või andmekaitse normide kohaldamist, või
  - (h) kohustus luua hoolsuskohustuse süsteemid, millega parandada keskkonnastandardite järgimist.
3. Konventsiooniosalised võtavad oma riigisisestes õigussüsteemides võimalikult suures ulatuses seadusandlikke ja muid meetmeid, mis on vajalikud, et oleks võimalik külmutada, arestida ja konfiskeerida
- (a) kuriteovahendid – vara, mida kasutatakse või kavatakse kasutada mis tahes viisil, täielikult või osaliselt konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuriteo või kuritegude toimepanemiseks, ning
  - (b) kriminaaltulu, mis on saadud konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude toimepanemisega, või vara, mille väärtus vastab sellisele tulule.
4. Konventsiooniosalised kaaluvad vajalike seadusandlike ja muude meetmete võtmist kooskõlas oma riigisisese õigusega, et lisada keskkonna seisundi taastamine füüsiliste ja juriidiliste isikute suhtes kohaldatavate karistuste ja meetmete hulka vastavalt järgmistele sätetele:
- (a) teatavatel tingimustel võib pädev asutus anda seoses konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuriteoga korralduse keskkonna seisundi taastamiseks ning
  - (b) pädev asutus võib anda korralduse täita keskkonna seisundi taastamise korraldus, mida ei ole täidetud, selle isiku arvel, kelle suhtes korraldus on tehtud, või võidakse isiku suhtes selle asemel või sellele lisaks kohaldada muid kriminaalkaristusi või muid karistusi.

Artikkel 36 – Raskendavad asjaolud

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed tagamaks, et üht või mitut järgmistest asjaoludest, kui need ei kuulu juba kuriteo koosseisu tunnuste hulka, võib kooskõlas riigisisese õiguse asjakohaste sätetega võtta konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude eest karistuste määramisel arvesse raskendavate asjaoludena, täpsemalt järgmist:
- (a) kuritegu tekitas ökosüsteemile tõsise ja laiaulatusliku või tõsise ja pikaajalise või tõsise ja pöördumatu kahju;
  - (b) kuritegu pandi toime kuritegeliku organisatsiooni raames;
  - (c) toimepanija kasutas kuriteo toimepanemisel vale- või võltsitud dokumente;
  - (d) kuriteo pani(d) toime ametiisik või ametiisikud oma ülesannete täitmisel;
  - (e) kuriteo toimepanija on varem konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegudes lõplikult süüdi mõistetud või
  - (f) kuriteoga kaasnes või eeldati, et sellega kaasneb, oluline rahaline kasu või otsene või kaudne oluliste kulude vältimine, kui sellist kasu või kulude vältimist on võimalik kindlaks teha.
2. Käesoleva artikli lõike 1 punktis a osutatud raskendavat asjaolu ei kohaldata käesoleva konventsiooni artiklis 31 nimetatud kuriteo suhtes.

Artikkel 37 – Teise konventsiooniosalise varem mõistetud karistused

Konventsiooniosalised kaaluvad vajalike seadusandlike meetmete võtmist, et näha ette võimalus võtta karistuste määramisel arvesse teise konventsiooniosalise poolt käesoleva konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude eest mõistetud lõplikke karistusi.

V peatükk – Uurimine, süüdistuse esitamine ja menetlusõigus

Artikkel 38 – Menetluse algatamine ja jätkamine

Konventsiooniosalised võtavad vajalikud seadusandlikud meetmed tagamaks, et konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegude uurimine või nende eest süüdistuse esitamine ei sõltu kaebuse olemasolust ning et menetlus võib jätkuda ka pärast kaebuse tagasivõtmist.

Artikkel 39 – Õigus osaleda menetluses

Konventsiooniosalised kaaluvad vajalike seadusandlike ja muude meetmete võtmist kooskõlas oma riigisisese õigusega, et anda isikutele, kellel on piisav huvi või kes väidavad, et õigust on rikutud, samuti keskkonnakaitset edendavatele valitsusvälistele organisatsioonidele õigus osaleda kriminaalmenetlustes, mis puudutavad konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegusid, ulatuses, milles selliste isikute ja organisatsioonide nimetatud menetlusõigused on konventsiooniosaliste riigisisestes õigussüsteemides ette nähtud muude kuritegude puhul järgitavates menetlustes, näiteks õigus osaleda tsiviilhagejana.

VI peatükk – Rahvusvaheline koostöö

Artikkel 40 – Rahvusvaheline koostöö kriminaalasjades

1. Konventsiooniosalised teevad üksteisega võimalikult ulatuslikku koostööd vastavalt käesoleva konventsiooni sätetele ning kohaldades kriminaalasjades tehtavat koostööd käsitlevaid asjakohaseid rahvusvahelisi ja piirkondlikke õiguslikke vahendeid ning ühtsete või mõlemapoolsete õigusaktide ja riigisisese õiguse alusel sõlmitud kokkuleppeid, et:
  - (a) ennetada konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegusid, nende vastu võidelda ja nende eest süüdistus esitada, mis hõlmab ka vara külmutamist, arestimist ja konfiskeerimist;
  - (b) kaitsta tunnistajaid ja isikuid, kes teatavad konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegudest ja teevad õigusasutustega koostööd, ning osutada neile abi;
  - (c) uurida ja menetleda konventsioonis kindlaksmääratud kuritegusid ning
  - (d) täita konventsiooniosaliste kohtuasutuste asjakohaseid kriminaalasjades tehtud kohtulahendeid.
2. Kui konventsiooniosaline, kes seab väljaandmise või kriminaalasjades antava vastastikuse abistamise sõltuvusse lepingu olemasolust, saab konventsiooniosaliselt, kellega tal sellist lepingut ei ole, väljaandmistootluse või taotluse õigusabiks kriminaalasjades, võib ta täielikus kooskõlas oma rahvusvahelisest õigusest tulenevate kohustustega ja taotluse saanud konventsiooniosalise riigisiseses õiguses sätestatud tingimustel käsitada asjaomast konventsiooni väljaandmise või kriminaalasjades antava vastastikuse õigusabi õigusliku alusena seoses kuritegudega,

mis on määratletud vastavalt konventsioonile, ning võib sel eesmärgil kohaldada *mutatis mutandis* rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni artikleid 16 ja 18.

Artikkel 41 – Teave

1. Konventsiooniosaline võib oma riigisisese õiguse piires ilma eelneva taotluseta edastada teisele konventsiooniosalisele teavet, mis on saadud tema enda uurimise käigus, kui ta leiab, et sellise teabe avalikustamine võib aidata vastuvõtval konventsiooniosalisel ennetada konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegusid või alгатada või läbi viia uurimisi või menetlusi seoses asjaomaste kuritegudega, või et selline avalikustamine võib tuua kaasa asjaomase konventsiooniosalise koostöötaotluse käesoleva konventsiooni artikli 40 alusel.
2. Konventsiooniosaline, kes saab käesoleva artikli lõike 1 kohaselt mis tahes teavet, esitab sellise teabe oma pädevatele asutustele, et alгатada menetlus, kui seda peetakse asjakohaseks, või selleks, et asjaomast teavet võiks võtta arvesse asjaomastes tsiviil- ja kriminaalmenetlustes.
3. Teavet edastav konventsiooniosaline võib oma riigisisese õiguse kohaselt kehtestada tingimusi, mille alusel teavet saav konventsiooniosaline sellist teavet kasutab. Need tingimused on vastuvõtva konventsiooniosalise jaoks siduvad.

Artikkel 42 – Andmekaitse

Konventsiooniosaline edastab isikuandmeid käesoleva konventsiooni artiklite 40 ja 41 alusel üksnes juhul, kui on täidetud isikuandmete kaitset reguleerivates kohaldatavates õigusaktides ja rahvusvahelistes lepingutes sätestatud tingimused.

VII peatükk – Kaitsemeetmed

Artikkel 43 – Ohvrite seisund kriminaaluurimises ja -menetluses

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke ja muid meetmeid, et kaitsta ohvrite õigusi ja huve kriminaaluurimise ja -menetluse kõigis etappides kooskõlas oma riigisisese õigusega, eelkõige
  - (a) teavitades neid nende õigustest ja nende käsutuses olevatest teenustest ning taotluse korral nende kaebuse suhtes võetud järelmeetmetest, esitatud süüdistustest ja kriminaalmenetluse seisust, välja arvatud erandjuhtudel, kui selline teavitamine võib kahjustada juhtumi nõuetekohast menetlemist, ning nende rollist selles ja nende juhtumite tulemustest;
  - (b) võimaldades neil kooskõlas riigisisese õiguse menetlusnormidega olla ära kuulatud, esitada tõendeid ning valida vahendid oma seisukohtade, vajaduste ja murede esitamiseks ja kaalumiseks kas otse või vahendaja kaudu;
  - (c) pakkudes neile asjakohaseid tugiteenuseid, et nende õigused ja huvid oleksid adekvaatselt esitatud ja arvesse võetud, ning
  - (d) tagades meetmete olemasolu, et kaitsta ohvreid ja nende pereliikmeid teisese ja korduva ohvristamise, hirmutamise ja kättemaksu eest.
2. Konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke ja muid meetmeid, et tagada ohvritele alates esimesest kokkupuutest pädevate asutustega juurdepääs teabele asjaomaste kohtu- ja haldusmenetluste kohta.

3. Konventsiooniosalised tagavad, et kuriteohvritel on juurdepääs õigusabile, kui nad on kriminaalmenetluse osalised. Tingimused või menetlusnormid, mille alusel ohvritel on juurdepääs õigusabile, määratakse kindlaks riigisisese õigusega.
4. Konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke ja muid meetmeid tagamaks, et sellise kuriteo ohvrid, mis on määratud kindlaks konventsiooni kohaselt ja mis on toime pandud muu konventsiooniosalise territooriumil kui see, kus nad elavad, saavad esitada kaebuse oma elukohariigi pädevatele asutustele, kui nad ei saa seda teha selle konventsiooniosalise territooriumil, kus kuritegu toime pandi, või kui tegemist on raske kuriteoga selle konventsiooniosalise riigisisese õiguse tähenduses, kus nad ei soovi seda teha.
5. Konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke ja muid meetmeid, et anda rühmade, sihtasutuste, ühenduste või valitsus- või valitsusväliste organisatsioonide liikmetele võimalus abistada ja/või toetada ohvreid nende nõusolekul konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegusid käsitlevas kriminaalmenetluses, kui ei ole tehtud vastupidist põhjendatud otsust.

Artikkel 44 – Tunnistajate kaitse

1. Konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke ja muid meetmeid, et tagada kriminaalmenetluses, milles käsitletakse konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegusid, tunnistajate ning vajaduse korral nende sugulaste ja teiste lähedaste jaoks tulemuslik ja asjakohane kaitse mis tahes vormis kättemaksu või hirmutamise eest.
2. Käesoleva artikli lõiget 1 kohaldatakse ka ohvrite suhtes, kui nad on tunnistajad.

Artikkel 45 – Kuriteost teatavate või õigusasutustega koostööd tegevate isikute kaitse

Konventsiooniosalised võtavad vajalikke seadusandlikke ja muid meetmeid, et tagada tulemuslik ja asjakohane kaitse neile, kes teatavad konventsiooni kohaselt kindlaksmääratud kuritegudest või teevad uurimise või süüdistuse esitamise eest vastutavate asutustega muul viisil koostööd.

VIII peatükk – Järelevalvemehhanism

Artikkel 46 – Konventsiooniosaliste komitee

1. Konventsiooniosaliste komitee koosneb konventsiooniosaliste esindajatest.
2. Konventsiooniosaliste komitee kutsub kokku Euroopa Nõukogu peasekretär. Selle esimene koosolek peetakse ühe aasta jooksul pärast konventsiooni jõustumist kümnenda allakirjutanud riigi suhtes, kes on selle ratifitseerinud. Seejärel tuleb komitee kokku iga kord, kui vähemalt üks kolmandik konventsiooniosalistest või peasekretär seda taotleb.
3. Konventsiooniosaliste komitee võtab vastu oma töökorra.
4. Konventsiooniosaline, kes ei ole Euroopa Nõukogu liige, osaleb konventsiooniosaliste komitee tegevuse rahastamises. Euroopa Nõukogusse mittekuuluva liikme rahalise osaluse määravad ühiselt ministrite komitee ja kõnealune liige.

Artikkel 47 – Muud esindajad

1. Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee, inimõiguste volinik, Euroopa Kriminaalasjade Komitee ja muud asjaomased Euroopa Nõukogu valitsustevahelised komiteed nimetavad igaüks konventsiooniosaliste komiteesse oma esindaja.
2. Ministrite komitee võib kutsuda teisi Euroopa Nõukogu organeid nimetama pärast konventsiooniosaliste komiteega konsulteerimist komiteesse esindaja.
3. Kodanikuühiskonna ja eelkõige valitsusväliste organisatsioonide esindajaid võivad saada loa osaleda konventsiooniosaliste komiteesse vaatlejatena, järgides Euroopa Nõukogu asjakohaste normidega kehtestatud menetlust.
4. Käesoleva artikli lõigete 1–3 kohaselt määratud esindajad osalevad konventsiooniosaliste komitee koosolekul ilma hääleõiguseta.

Artikkel 48 – Konventsiooniosaliste komitee ülesanded

1. Konventsiooniosaliste komitee jälgib konventsiooni rakendamist. Konventsiooniosaliste komitee töökorras määratakse kindlaks konventsiooni rakendamise hindamise kord.
2. Konventsiooniosaliste komitee hõlbustab teabe, kogemuste ja heade tavade kogumist, analüüsi ja vahetamist riikide vahel, et parandada nende suutlikkust kaitsta keskkonda kriminaalõiguse kaudu.
3. Konventsiooniosaliste komitee teeb vajaduse korral järgmist:
  - (a) hõlbustab konventsiooni tulemuslikku kasutamist ja rakendamist, sealhulgas võimalike probleemide ja konventsiooni alusel tehtud avalduste või reservatsioonide mõju kindlakstegemist, ning
  - (b) avaldab arvamust kõikides konventsiooni kohaldamisega seotud küsimustes ning hõlbustab teabevahetust olulise õigusliku, poliitilise või tehnoloogilise arengu kohta.
4. Konventsiooniosaliste komiteed abistab käesoleva artikli kohaste ülesannete täitmisel Euroopa Nõukogu sekretariaat.
5. Euroopa Kriminaalasjade Komiteed teavitatakse korrapäraselt käesoleva artikli lõigetes 1–3 nimetatud tegevustest.

IX peatükk – Seos muude rahvusvahelise õiguse allikatega

Artikkel 49 – Seos muude rahvusvahelise õiguse allikatega

1. Konventsioon ei mõjuta õigusi ega kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest tavaõigusest ja muudest rahvusvahelistest konventsioonidest, mille osalised konventsiooniosalised on või mille osalisteks nad saavad ning mis sisaldavad sätteid asjaomase konventsiooniga reguleeritavate küsimuste kohta.
2. Konventsiooniosalised võivad omavahel sõlmida kahe- või mitmepoolseid kokkuleppeid konventsiooniga hõlmatud küsimustes eesmärgiga täiendada või karmistada konventsiooni sätteid või aidata kaasa selles sisalduvate põhimõtete kohaldamisele.
3. Konventsioon ei piira rahvusvahelisel õigusel põhinevaid riikide ja üksikisikute õigusi, kohustusi ega vastutust.

X peatükk – Konventsiooni muudatused

Artikkel 50 – Konventsiooni muudatused

1. Kõigist konventsiooniosalise tehtud konventsiooni muudatusettepanekutest teavitatakse Euroopa Nõukogu peasekretäri, kes edastab ettepanekud Euroopa Nõukogu liikmesriikidele, kõikidele allakirjutanutele, kõikidele konventsiooniosalistele, Euroopa Liidule, kõikidele riikidele, kes on vastavalt artiklile 53 kutsutud konventsioonile alla kirjutama, ja kõikidele riikidele, kes on vastavalt artiklile 54 kutsutud konventsiooniga ühinema.
2. Euroopa Nõukogu ministrite komitee võtab pakutud ettepaneku kaalumisele ning olles konsulteerinud konventsiooniosalistega, kes ei ole Euroopa Nõukogu liikmed, võib võtta muudatuse vastu häälteenamusega, nagu on ette nähtud Euroopa Nõukogu statuudi artikli 20 punktis d.
3. Ministrite komitees käesoleva artikli lõike 2 kohaselt vastuvõetud muudatuse tekst edastatakse konventsiooniosalistele heakskiitmiseks.
4. Kõik käesoleva artikli lõike 2 kohaselt vastu võetud muudatused jõustuvad selle kuu esimesel päeval, mis järgneb ühe kuu möödumisele kuupäevast, mil kõik konventsiooniosalised on teatanud Euroopa Nõukogu peasekretärile omapoolsest vastuvõtmisest.

XI peatükk – Lõppsätted

Artikkel 51 – Konventsiooni mõju

1. Konventsiooni sätteid ei piira riigisisese õiguse sätteid ega siduvaid rahvusvahelisi kokkuleppeid, mis on juba jõus või mis võivad jõustuda ning millega antakse praegu või tulevikus isikutele keskkonnakuritegude ennetamisel ja nende vastu võitlemisel soodsamad õigused.
2. Konventsiooniosalised, kes on Euroopa Liidu liikmesriigid, kohaldavad oma vastastikustes suhetes Euroopa Liidu norme, millega reguleeritakse konventsiooni kohaldamisalasse kuuluvaid küsimusi. See ei piira konventsiooni täielikku kohaldamist nende suhetes teiste konventsiooniosalistega.

Artikkel 52 – Vaidluste lahendamine

1. Konventsiooni sätete kohaldamise või tõlgendamisega seoses tekkida võiva vaidluse pooled püüavad seda esmalt lahendada läbirääkimiste, lepituse või vahekohtu abil või muul rahumeelsel viisil, mis on vastastikusel kokkuleppel heaks kiidetud.
2. Euroopa Nõukogu ministrite komitee võib kehtestada vaidluste lahendamise protseduurid, mida konventsiooniosalised võivad vaidluste puhul kasutada, kui nad peaksid selles kokku leppima.

Artikkel 53 – Allakirjutamine ja jõustumine

1. Konventsioon on avatud allakirjutamiseks Euroopa Nõukogu liikmesriikidele, konventsiooni väljatöötamises osalenud mitteliikmesriikidele ja Euroopa Liidule.
2. Konventsioon ratifitseeritakse või kiidetakse heaks. Ratifitseerimis- või heakskiitmiskirjad antakse hoiule Euroopa Nõukogu peasekretärile.
3. Konventsioon jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele päevast, mil kümme allakirjutanut, kellest vähemalt kaheksa on

Euroopa Nõukogu liikmesriiki, on käesoleva artikli lõike 2 kohaselt väljendanud oma nõusolekut end konventsiooniga siduda.

4. Iga käesoleva artikli lõikes 1 osutatud riigi või Euroopa Liidu suhtes, kes hiljem väljendab oma nõusolekut end sellega siduda, jõustub konventsioon selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele ratifitseerimis- või heakskiitmiskirja hoiuleandmise kuupäevast.

Artikkel 54 – Konventsiooniga ühinemine

1. Pärast konventsiooni jõustumist võib Euroopa Nõukogu ministrite komitee pärast konventsiooniosalistega konsulteerimist ja nende ühehäälse nõusoleku saamist kutsuda riigi, kes ei ole Euroopa Nõukogu liige ega ole osalenud konventsiooni väljatöötamises, konventsiooniga ühinema Euroopa Nõukogu statuudi artikli 20 punktis d sätestatud hääلteenamusega ja ministrite komitees osalevate konventsiooniosaliste esindajate ühehäälse otsusega.
2. Ühineva riigi suhtes jõustub konventsioon selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele ühinemiskirja hoiuleandmisest Euroopa Nõukogu peasekretärile.

Artikkel 55 – Territoriaalne kohaldamine

1. Iga riik või Euroopa Liit võib alla kirjutades või ratifitseerimis-, heakskiitmis- või ühinemiskirja hoiule andes nimetada territooriumi või territooriumid, mille suhtes käesolevat konventsiooni kohaldatakse.
2. Iga konventsiooniosaline võib hiljem Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetud avaldusega laiendada konventsiooni kohaldamisala muule avalduses nimetatud territooriumile, mille rahvusvaheliste suhete eest ta vastutab või mille nimel ta on volitatud tegutsema. Sellise territooriumi suhtes jõustub konventsioon selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele asjaomase avalduse laekumisest peasekretärile.
3. Kahe eelmise lõike alusel tehtud avalduse võib asjaomases avalduses nimetatud mis tahes territooriumi suhtes tagasi võtta, saates Euroopa Nõukogu peasekretärile sellekohase teate. Tagasivõtmine jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele päevast, mil peasekretär teate kätte sai.

Artikkel 56 – Reservatsioonid

1. Käesoleva konventsiooni sätete suhtes ei või teha reservatsioone, välja arvatud käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 käsitletud juhtudel.
2. Iga riik või Euroopa Liit võib allakirjutamisel või ratifitseerimis-, heakskiitmis- või ühinemiskirja hoiuleandmisel Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetud avaldusega deklareerida, et jätab endale õiguse mitte kohaldada või kohaldada üksnes erijuhtudel või -tingimustel sätteid, mis on sõnastatud konventsiooni artikli 33 lõike 1 punktis d.
3. Piirkondliku integratsiooni organisatsioon ja selle organisatsiooni liikmesriigid võivad oma ühtlustatud õiguse alusel allakirjutamisel või ratifitseerimis-, heakskiitmis- või ühinemiskirja hoiuleandmisel Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetud avaldusega täpsustada
  - (a) konventsiooni artikli 3 punktis a kasutatud mõiste „õigusvastane“ ulatuse ning

- (b) konventsiooni artiklites 13 ja 14, 19–22 ja 26–30 sätestatud kuritegude määratlemisel kasutatavate mõistete „riigisisene õigus“, „riigisisised sätted“, „kaitstud“ ja „nõue“ ulatuse.
4. Iga konventsiooniosaline võib reservatsiooni täielikult või osaliselt tagasi võtta, teavitades sellest Euroopa Nõukogu peasekretäri avaldusega. Avaldus jõustub päeval, mil peasekretäri selle kätte sai.

Artikkel 57 – Denonsseerimine

1. Konventsiooniosaline võib konventsiooni igal ajal denonsseerida Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetava teatega.
2. Denonsseerimine jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele päevast, mil peasekretär on teate kätte saanud.

Artikkel 58 – Teavitamine

Euroopa Nõukogu peasekretär teeb Euroopa Nõukogu liikmesriikidele, konventsiooni väljatöötamises osalenud mitteliikmesriikidele, kõigile allakirjutanutele, kõigile konventsiooniosalistele, Euroopa Liidule ja kõigile konventsiooniga ühinema kutsutud riikidele teatavaks iga

- (a) allakirjutamise;
- (b) ratifitseerimis-, heakskiitmis- või ühinemiskirja hoiuleandmise;
- (c) konventsiooni artiklite 53 ja 54 kohase jõustumiskuupäeva;
- (d) iga artikli 50 kohaselt vastu võetud muudatuse ja sellise muudatuse jõustumise kuupäeva;
- (e) artikli 56 kohaselt tehtud reservatsioonid ja reservatsioonide tagasivõtmise;
- (f) artikli 57 sätete kohase denonsseerimise või
- (g) konventsiooniga seotud muu akti, teate või teadaande.

Selle kinnituseks on täievolilised esindajad konventsioonile alla kirjutanud.

Koostatud [...] [...] [202x] inglise ja prantsuse keeles ühes eksemplaris; mõlemad tekstid on autentsed ja antakse hoiule Euroopa Nõukogu arhiivi. Euroopa Nõukogu peasekretär edastab tõestatud koopiad kõikidele Euroopa Nõukogu liikmesriikidele, konventsiooni väljatöötamises osalenud mitteliikmesriikidele, Euroopa Liidule ning konventsiooniga ühinema kutsutud riikidele.

2. LISA

Reservatsioon seoses teatavate mõistete määratlemisega Euroopa Nõukogu konventsioonis, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu

Konventsiooni (mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu) (edaspidi „konventsioon“) artikli 56 lõike 3 kohaselt deklareerib Euroopa Liit, et Euroopa Liidu puhul tähendab mõiste „riigisisene õigus“, mida kasutatakse mõiste „õigusvastane“ määratlemiseks konventsiooni artikli 3 punktis a, liidu õigust, mille eesmärk on saavutada liidu keskkonnapoliitika mõnda eesmärki, nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 191 lõikes 1, samuti Euroopa Liidu liikmesriigi õigus- või haldusnormi või liikmesriigi pädeva asutuse otsust, millega jõustatakse asjaomast liidu õigust. Sama tähendus kehtib mõistete „riigisisene õigus“ ja „riigisiseseid sätteid“ puhul, mida kasutatakse asjaomase teo määratlemiseks konventsiooni artiklite 14, 19, 20, 21, 26, 29 ja 30 raames. Lisaks tõlgendatakse mõisteid „kaitstud“ ja „nõue“, mida kasutatakse asjaomase teo määratlemiseks konventsiooni artiklite 13, 22, 27, 28 ja 29 raames, kooskõlas riigisisese õigusega, mis on määratletud eespool.